

LUNDS
UNIVERSITET

Centrum för teologi och religionsvetenskap

Mänskliga rättigheter

MRS300 41-60 p. delkurs 3 HT-2006

C-uppsats

Handledare: Dan-Erik Andersson

*Den humanitære katastrofe i Darfur – en
konsekvens af det internationale samfunds
agering*

Namn: Jane Lise Fogedby

Cpr.nr: 810918-P308

Datum: 11.01.2007

Abstract

More than 2,5 million people have been displaced from their homes and over 200.000 people have been killed since the conflict in Darfur, a western province of Sudan, escalated in 2003. The international community has again failed to prevent a humanitarian crisis and protect the civilians even though strong evidence of ethnic cleansing and genocide performed by the government in Sudan and its Arabic para-militants – The Janjaweed – against the African tribes in Darfur are enormous. *Why is the world again experiencing a humanitarian crisis as the conflict in Darfur and what are the reasons for the international community for not preventing it?* - the purpose of this paper is to answer this question by taking a case-study approach. The aim of this case-study is to analyze the power-networks within the Sudanese society and thereby explain the origin and escalation of the conflict to an ethnic cleansing and mass killing. Furthermore, the conflict is put into an international perspective by analyzing why the international community has not taken responsibility in preventing the conflict or protect the civilian victims. By looking at the international community's very different responses to the civil war of Somalia in 1993 and the genocide in Rwanda in 1994 the reasons for their passive response to the conflict of Darfur is studied. Finally, a discussion of the possibility for having an international community that demonstrates the will and the responsibility to prevent genocide in the future is presented. The conclusion of this paper indicates a clear pattern of an international community with a lack of will to prevent humanitarian crisis unless they presents a danger to their national security and interests. The war against terror, oil- and military interest and risking the lives of their own forces are all essential elements of why the international community choose to be bystanders and not fulfil their responsibilities in the battle against genocidal governments in the world. A future with an international community preventing humanitarian crisis seem far away as we today witness the conflict in Darfur escalating into a regional catastrophe with millions of lives at stake.

Nøgleord:

Darfur, det internationale samfund, intervention, forebyggelse, nationale interesser, folkemord.

Samlet anslag for opgaven: 88.397

1 INDLEDNING	1
1.1 PROBLEMFOMULERING	1
1.2 AFGRÆNSNING.....	2
1.3 STRUKTUR	4
1.4 METODE.....	4
1.4.1 Præsentation af undersøgelsesmetoden	5
1.4.2 Empirisk materiale	6
2 TEORETISK FUNDAMENT	8
2.1 ÅRSAG OG ESKALERING AF ETNISK UDRENSNING TIL MASSEMORD	8
2.1.1 Årsagsmodel – kilderne for social magt.....	9
2.1.2 Folkemord i international lovgivning.....	11
2.2 SAMMENFATNING	11
3 ANALYSE	12
3.1 ÅRSAG OG ESKALERING AF KONFLIKTEN I DARFUR	12
3.1.1 Den politiske magt.....	13
3.1.2 Den militære magt.....	15
3.1.3 Økonomisk magt.....	16
3.1.4 Ideologisk magt.....	16
3.1.5 Forbrydelser i Darfur og den internationale lovgivning.....	18
3.1.5.1 Folkemords intentioner i Darfur-konflikten	19
3.2 SAMMENFATNING	20
4 TEORETISKE FUNDAMENT	21
4.1 HAR DET INTERNATIONALE SAMFUND EN FORPLIGTELSE AT INTERVENERE?	21
4.1.1 Humanitær intervention – en mangelfuld forpligtelse.....	22
4.1.2 Ansvar for at beskytte.....	22
4.2 FOREBYGGELSE AF FOLKEMORD – ANSVAR OG VILJE	23
4.2.1 Forskellige måde at forebygge.....	24
4.3 SAMMENFATNING	25
5 ANALYSE	26
5.1 DET INTERNATIONALE SAMFUNDS AGERING I FORHOLD TIL DARFUR-KONFLIKTEN	26
5.1.1 Borgerkrigen i Somalia og folkemordet i Rwanda.....	28
5.1.1.2 USA’s rolle i forbindelse med konflikten i Darfur.....	29
5.1.2 Det internationale samfunds forpligtelse: ansvar for at beskytte de civile ofre i Darfur.....	30
5.1.3 Forebygge et nyt folkemord – ansvar og vilje i det internationale samfund?	30
5.1.3.1 Et internationalt fokus på ansvar for forebyggelse – utopi eller mulighed?	31
5.2 SAMMENFATNING	32
6 KONKLUSION.....	33
7 PERSPEKTIVERING.....	35

LITTERATURLISTE

1 Indledning

2003 var året hvor konflikten i Darfur-provinsen i Sudan for alvor begyndte at eskalere voldsomt og lige siden har den bragt enorme menneskelige konsekvenser med sig. I dag kun nogle få år efter står verdenssamfundet stadig på sidelinjen, mens en konflikt, som den forhenværende FN generalsekretær Kofi Annan har betegnet, som verdens største humanitære katastrofe i dag, har drevet over 2,5 millioner mennesker på flugt fra deres hjem i Darfur. Befolkningens menneskerettigheder krænkes kontinuerligt på alle niveauer fra sult, mangel på ret drikkevand og dermed sygdomme til overfald, voldtægt og drab. På trods af det internationale samfunds erfaringer fra folkemordet i Rwanda for blot 12 år siden, hvor omkring 800.000 tutsier blev dræbt uden at det internationale samfund greb ind, ser man i dag den samme situation i forbindelse med konflikten i Darfur, hvor det internationale samfund igen forholder sig passivt og i stedet fortsætter med at diskutere om konflikten kan betegnes som et folkemord og hvorvidt man skal intervenere på trods af den sudanske regerings modvilje. Flere NGO's har i lang tid uden held forsøgt at råbe det internationale samfund op og få FN's sikkerhedsråd og medlemslandene til at påtage sig deres forpligtelse til at beskytte de udsatte civile i konflikten med beviser for Sudans regerings ansvar for etnisk udrensning og forbrydelser mod menneskeheden af befolkningen i Darfur i kraft af deres samarbejde med den arabiske militæ - Janjawiid, som har dræbt tusindvis af civile i Darfur med samme etnicitet (afrikansk) som rebelgrupperne, der kæmper imod den sudanske regering (HRW 3 2004, s.1-2).

Det er således med udgangspunkt i denne tragedie, at jeg ønsker at undersøge hvor årsagen og forklaring på det internationale samfunds passivitet overfor denne humanitære katastrofe ligger begravet, samt om det internationale samfund kan formå at forebygge nye folkemord i fremtiden, når det indenfor blot et årti har svigtet så grufuldt og dermed bragt skam over *Verdenserklæringen for beskyttelse af alle menneskers rettigheder* og forpligtelsen til at beskytte befolkningen, når staten ikke formår.

1.1 Problemformulering

Således lyder min problemformulering for denne opgave som følgende:

Hvordan kan det være, at verden igen oplever en humanitær katastrofe som konflikten i Darfur og hvad er årsagerne til, at det internationale samfund ikke har forebygget denne?

For at undersøge hvorfor det internationale samfund ikke har formået at forebygge den humanitære katastrofe i Darfur tager jeg udgangspunkt i en empirisk-teoretisk analyse af årsagerne og forklaringerne bag konflikten, for derved at skabe et årsagsrelateret fundament for en videre analyse i en bredere international kontekst af det internationale samfunds agering. I den videre analyse vil der sættes fokus på hvilken betydningen den internationale forpligtelse *ansvar for at beskytte* har for det internationale humanitære arbejde, for dermed at undersøge hvorfor det internationale samfund igen ikke har påtaget sig et *ansvar for at forebygge* humanitære katastrofer samt om man i fremtiden kan opnå forebyggelse af nye humanitære katastrofer.

1.2 Afgrænsning

Jeg valgt at tage udgangspunkt i konflikten i Darfur, da dens aktualitet samt betegnelsen som verdens største humanitære katastrofe på nuværende tidspunkt og ikke mindst den til stadighed udeblivende løsning på konflikten, gør den oplagt for mit problemfelt. Analysen af konflikten i Darfur knytter således diskussion af, hvorfor det internationale samfund ikke formår at forebygge humanitære katastrofer med alvorlige menneskelige konsekvenser og præget af folkemords tendenser, til en yderst relevant og aktuel situation, som præges af en meget alvorlig nødvendighed for at finde en løsning. Endvidere er konflikten i Darfur et kontemporært eksempel på, hvorledes det internationale samfund ikke formår, på trods af det blot er lidt over et årti siden at folkemordet i Rwanda udspillede sig, at forebygge humanitære konflikter set ud fra den udeblivende forebyggelse af Darfur-konfliktens voldsomme eskalering samt den udeblivende beskyttelse af de civile ofre, hvilket således igen understreger valget af konflikten i Darfur, som et oplagt referencepunkt for analysen af det internationale samfunds agering i forhold til humanitære katastrofer. Med fokus på Darfur lægges der således et kontemporært perspektiv over opgaven og ved at diskutere det internationale samfunds rolle i den pågående konflikt samt hvorvidt man kan forebygge fremtidige humanitære konflikter til at udvikle sig til folkemord gøres opgaven virkelighedsnær og samfundsrelevant.

Den empirisk-teoretiske analyse af konflikten i Darfur vil blive foretaget ud fra en teoretisk tilgang af en nutidig og anerkendt amerikansk folkemordsforsker Michael Mann, som i bogen ”The Dark Side of DEMOCRACY – Explaining Ethnic Cleansing” fra 2005 teoretiserer på et nyt sæt oprindelsen og eskaleringen af etnisk udrensning og massedrab, ved at sætte fokus på de politiske magt-relationer indenfor et samfund og hvorfor nogle multi-etniske relationer udvikler sig til ekstreme morderiske etniske udrensninger og andre ikke gør (Suzuki 2005, s.3). Med

udgangspunkt i denne bog skabes således et teoretisk fundament af kontemporært og kompetent karakter, hvilket er essentielt for at analysen af konflikten i Darfur underbygges af relevant teori og dermed er styrepind for en dybdegående analyse af en kompleks konflikt.

I den efterfølgende bredere analyse af, hvorfor det internationale samfund ikke har taget et ansvar for forebyggelse af konflikten og endvidere ikke har taget et ansvar for at beskytte de civile ofre efter konfliktens eskalering, lægges fokus på det internationale samfunds udeblivende ansvar for at forebygge folkemord, ved at drage paralleller mellem konflikten i Darfur til tidligere humanitære katastrofer, hvor analysen her vil afgrænses til folkemordet i Rwanda og borgerkrigen i Somalia, for derved at kunne skabe en historisk og årsagsrelateret forståelsesramme af det nuværende reaktionsmønster for det internationale samfund. Endvidere er folkemordet i Rwanda og borgerkrigen i Somalia valgt ud fra de interessante paralleller, som kan drages mellem de tre afrikanske humanitære konflikter og det internationale samfunds agering overfor disse. Udvælgelsen er således foretaget med henblik på, at analysere de nære relationer mellem konflikterne i et geografiske og tidsmæssige perspektiv i forhold til det internationale samfunds agering. Somalia er endvidere valgt på baggrund af, at det var i med denne konflikt, at FN i 1993 for første gang valgte at intervenere med en fredsbevarende styrke uden accept af et medlemsland, hvilket således gør konflikt relevant for analysen af det internationale samfunds agering og derfra undersøge forandringerne i forhold til deres passive agering overfor folkemordet i Rwanda 1994 og den pågående konflikt i Darfur siden 2003. Analysen vil styres ud fra en teoretisk tilgang som Nicolaus Mills og Kira Brunner fremlægger i deres bog "The New Killing Fields" fra 2001, hvori det teoretiske problem omkring humanitære forpligtelser i forhold til international intervention diskuteres i essays af Michael Walzer, Michael Ignatieff og Samantha Power, som belyser forskellige dilemmaer, aspekter og konsekvenser ved intervention og det internationale samfunds ansvar, men manglende vilje til at bruge magt til at stoppe eskaleringen af et folkemord, samt i det hele taget at forebygge (Suzuki 2005, s.1-2). Valget af de to ovenfor nævnte teoretiske værker er foretaget på baggrund af deres nutidige relevans (2005 og 2001) da de er skrevet efter borgerkrigen i Somalia og folkemordet i Rwanda samt i tiden op til og under eskaleringen af konflikten i Darfur og derfor bygger på erfaringer fra tidligere humanitære konflikter, men samtidig har konflikten i Darfur med i de teoretiske overvejelser.

Opgavens omdrejningspunkt er afgrænset til at diskutere folkemord ud fra forpligtelserne *ansvar for at beskytte* og *ansvaret for at forebygge* med udgangspunkt i konflikten i Darfur, hvorunder suverænitetetsprincippet kun refereres til perifert i analysen, for at styrke en

dybdegående analyse af et mangesidet emne. Det skal tydeliggøres at forpligtelsen *ansvar for at forebygge* kan tolkes ud fra forskellige vinkler, i forhold til hvornår tidsmæssigt at det internationale samfund har ansvar for, at gribe ind overfor en konflikt inden den bryder ud i et folkemord samt hvorledes en forebyggelse af folkemord på bedst mulige måde udføres i forhold til for eksempel en militær intervention eller international kontrol af de samfundsmæssige strukturer og regler således de ikke medfører hverdagsdiskrimination og splittelse i et samfund og dermed hindre en eskaleringsspiral af et folkemord. I denne opgave vil det diskuteres om det overhovedet kan lade sig gøre at skabe vilje og ansvar til at forebygge kommende folkemord i det internationalt samfund.

1.3 Struktur

Opgaven er opdelt i to teoretiske afsnit samt to analytiske afsnit. I det første teoretiske afsnit beskrives udvalgte teoretiske overvejelser fra Michael Manns bog omhandlende hvilke årsager som ligger bag, når en konflikt udvikler sig til etnisk udrensning og massedrab, endvidere fremføres den internationale lovgivning for folkemord også i dette afsnit. Dette teoretiske afsnit efterfølges således af den første analyse, hvor årsagerne bag om konflikten i Darfur samt hvorledes denne har eskaleret undersøges og sættes i forhold til den internationale lovgivning. Derefter følger et nyt teoretisk afsnit, hvor udvalgt teori af Michael Walzer, Michael Ignatieff og Samantha Power fra Kira Brunner og Nicolaus Millers bog, om hvorledes det internationale samfund bør agere i forhold til humanitære katastrofer samt deres ansvar og forpligtelser, skaber et teoretisk fundament for det sidste analytiske afsnit, hvor det internationale samfunds agering i forhold til konflikten i Darfur og forebyggelse af folkemord i fremtiden diskuteres. Opgaven afsluttes med en konklusion og til sidst en perspektivering hvor det internationale samfunds agering i forhold til konflikten i Darfur sættes ind i en større kontemporær og internationale sammenhæng i forhold til hvilke konsekvenser den udeblivende humanitære intervention og dermed pågående konflikt i Darfur følger med sig.

1.4 Metode

I dette afsnit vil fremgangsmåden for opgaven blive præsenteret, for dermed at skabe et overblik og forståelse af, hvorledes opgaven med udgangspunkt i sin problemformulering er opbygget af forskellige teoretiske og analytiske afsnit, som har til formål at munde ud i en konklusion og dermed svar på den fremsatte problemformulering og efterfølgende en perspektivering hvormed andre vigtige aspekter af opgavens omdrejningspunkt kort berøres. Derudover vil dette afsnit også præsentere de empiriske kilder og materiale som vil blive anvendt i opgaven.

1.4.1 Præsentation af undersøgelsesmetoden

Med henblik på at skabe overblik og struktur for opgavens helhed, er teori og analyse henholdsvis opdelt i to afsnit, hvor hver analyse har afsæt i sit eget teoretiske fundament. Opdelingen har til formål at skabe en rød tråd mellem teori og analyse og derfor præsenteres teorien, hvori analysen har sit afsæt før hvert analyseafsnit, hvilket således knytter de forskellige udvalgte teorier til den konkrete analysedel. Undersøgelsesmetoden for denne opgave har en empirisk-teoretisk tilgang, da opgaven har til formål, ved hjælp af udvalgt teori og empirisk materiale, at forklare og forstå hvordan det kan være, at verden igen oplever en humanitær katastrofe som i Darfur og hvad baggrunden og forklaringen for dette er, samt hvad er årsagerne til, at det internationale samfund ikke har forebygget denne (Badersten 2003/04, s.211). Den empirisk-teoretiske tilgang er endvidere også en induktiv tilgang, da denne opgave overvejende har udgangspunkt i konflikten i Darfur og det internationale samfunds agering og derudfra diskuterer og drage slutninger om forebyggelse af nye humanitære katastrofer fra det internationale samfunds side kan opnås i fremtiden (Bryman 2002, s.66).

Den første del af den empirisk-teoretiske analyse er et casestudie af Darfur-konflikten, hvor Michael Manns teoretiske perspektiv på etnisk udrensning og dens årsag og eskalering anvendes som ramme for en analyse af, hvad som er årsagen til konflikten i Darfur og hvorfor denne er eskaleret så voldsomt. Dette gøres ved, at undersøge de politiske magtrelationer i det sudanske samfund og hvilke årsager bag om konflikten som er medvirkende til, at de etniske relationer i landet har medført etnisk morderisk udrensning samt hvorledes konflikten kan relateres til den internationale lovgivning for folkemord. Ved at anvende sig af casestudiet som forskningsdesign styrkes en dybdegående proces for analysen af konflikten i Darfur og vigtige elementer af konflikten, som er essentielle for at forstå årsagerne for konfliktens oprindelse og eskalering belyses (Ibid, s.64). Endvidere tjener casestudiet af konflikten som en vigtig baggrundsviden for den efterfølgende analyse, da ved at fremhæve hvilke folkemords og etniske udrensnings elementer, som gør sig gældende i den pågående konflikt i Darfur, kan den aktuelle sag knyttes til en bredere empirisk-teoretisk analyse af det internationale samfunds agering og årsagerne bag den stadig udeblivende forebyggelse af folkemord i det hele taget.

Det andet analyseafsnit har udgangspunkt i et fundament af teoretiske synsvinkler af Michael Walzer, Michael Ignatieff og Samantha Power omhandlende det internationale samfunds forpligtelse til at intervenere og beskytte i en humanitær katastrofe samt hvorledes forebyggelse kan gøres til en essentiel del af det internationale samfunds humanitære arbejde. Ud fra dette vil det

internationale samfunds agering i forhold til Darfur blive diskuteret samt hvilke årsager som ligger bag om reaktionsmønstret for det internationale samfund, ved at drage paralleller til borgerkrigen i Somalia og folkemordet i Rwanda samt USA's rolle for det internationale samfunds beslutninger i de forskellige humanitære katastrofer, for således at kunne finde årsagerne for deres reaktion i forhold til konflikten i Darfur og den udeblivende beskyttelse af de civile ofre. Således vil dette analyseafsnit have elementer af et komparativt forskningsdesign, da der vil drages paralleller mellem konflikten i Darfur og det internationale samfunds reaktion og de tidligere humanitære konflikter i henholdsvis Rwanda og Somalia. Ved at jævnføre det internationale reaktionsmønster i forhold til disse alvorlige humanitære konflikter opnås således en større forståelse af det internationale samfunds agering og de bagvedliggende årsager (Ibid, s.70). Analysen har også et longitudinelt præg idet den undersøger det internationale samfunds agering ud fra tre forskellige humanitære konflikter i Afrika i tre forskellige tidsperioder, ved at foretage en kvalitativ indholdsanalyse af teori og empirisk materiale om disse forskellige humanitære katastrofer og derudfra undersøge forandringerne i det internationale reaktionsmønster (Ibid, s.68-69, 73). Til sidst i analysen anlægges en konstruktiv-teoretisk vinkel, med henblik på ud fra det fremlagte teoretiske fundament at diskutere, om der kan findes ansvar og vilje i det internationale samfund for at sætte fokus på forebyggelse af folkemord og om ansvaret at forebygge kan blive et afgørende og reelt element af det internationale humanitære arbejde (Badersten 2003/04, s.211).

1.4.2 Empirisk materiale

Udvælgelsen af empirisk materiale er vigtigt for opgavens omdrejningspunkt, da det er essentielt at kunne analysere det internationale samfunds reaktionsmønster ud fra forskellige vinkler, således at objektivitet og uafhængighed bliver to gennemgående præmisser for opgaven. For at opnå en troværdig og kompetent analyse samt diskussion er det derfor også essentielt at skabe denne ud fra relevant og flersidet empirisk materiale. Empirisk materiale fra *internationale ikke statslige instanser* spiller i denne opgave en yderst vigtig rolle, da det er deres undersøgelse og dokumentation af det internationale samfunds aktivitet og passivitet i forhold til humanitære katastrofer, hvor FN netop er den internationale statslig instans, som repræsenterer det internationale samfunds fælles mening og beslutning, hvilket således gør det yderst relevant at supplere information derfra med andre uafhængige empiriske kilder, for dermed at undgå en ensidet analyse af det internationale samfunds ansvar og forpligtelser overfor humanitære katastrofer. Ligeså er det naturligvis også essentielt at inddrage dokumenter og rapporter fra netop

internationale statslige instanser for derved også at kunne diskutere opgavens omdrejningspunkt ud fra deres oplysninger om det internationale samfunds agering i de respektive konflikter. Men dette for øje har jeg valgt at anvende mig af rapporter, dokumenter og artikler fra *internationale statslige instanser* så som FN, UNSC, The International Commission of Inquiry on Darfur¹, ICISS² samt materiale fra *internationale ikke-statslige instanser* som Human Rights Watch og Folkekirkens Nødhjælp³ til at supplere den udvalgte akademiske litteratur og teori og dermed skabe et godt empirisk og teoretisk fundament for analysen.

¹ The International Commission of Inquiry on Darfur vil i kildehenvisningerne blive forkortet til ICID.

² ICISS: The International Commission on Intervention and State Sovereignty.

³ Dansk humanitær organisation (<http://www.noedhjaelp.dk/>).

2 Teoretisk fundament

Dette afsnit har til formål at skabe et teoretisk fundament, som den følgende analyse af konflikten i Darfur kan anvende som struktur og teoretisk referencerammen. Til at skabe et kompetent og kontemporært teoretisk fundament anvendes udvalgte dele af Michael Manns teori om årsag og forklaring på eskalering af en konflikt fra etnisk udrensning til masse mord. Endvidere fremlægges den internationale lovgivnings bestemmelser for hvad og hvornår en konflikt kan kategoriseres som et folkemord.

2.1 Årsag og eskalering af etnisk udrensning til masse mord

I 2005 udkom Michael Manns⁴ bog ”The Dark Side of DEMOCRACY – Explaining Ethnic Cleansing” hvormed en anderledes teoretisk måde at forklare baggrunden samt årsagen for eskalering af etnisk udrensning til masse mord blev fremlagt. Kendetegnet ved Manns teori inden for folkemordsstudiet kommer til udtryk ved, at han forsøger at forklare oprindelsen og eskaleringen af etnisk udrensning ved at tage udgangspunkt i et samfunds politiske magt-relationer. Således studerer han etnisk udrensning som et udspring af fire interagerende magt-netværk i et samfund; ideologisk magt, økonomisk magt, militær magt og politisk magt (Mann 2005, s.30-33). Disse fire magt-netværk anses af Mann alle som essentielle for eskaleringen af etnisk udrensning, men også hver især at kunne defineres som den primære årsag (Ibid, s.30).

Førend de ovenforstående udvalgte dele af Manns teori præsenteres bør begreberne etnicitet og etnisk udrensning kort defineres inden årsagerne til konflikter blandt etniske grupper eskaleres til morderisk udrensning uddybes. Mann beskriver begreberne⁵ således:

”An ethnicity is a group that defines itself or is defined by others as sharing common decent and culture. So ethnic cleansing is the removal by members of one such group of another such group from a locality they define as their own” (Ibid, s.11).

Med denne præcisering af begreberne som ligger til grund for dette teoretiske fundament vil årsagerne for etnisk morderisk udrensning uddybes i de følgende afsnit.

⁴ Michael Mann vil gennem opgaven blive refereret til i form af efternavnet.

⁵ Det skal præciseres at Mann’s beskrivelse af etnisk udrensning ikke nødvendigvis kan jævnføres alle konflikter, men at citatet er Manns personlige opfattelse.

2.1.1 Årsagsmodel – kilderne for social magt

Etnisk udrensning er udspringet af fire interagerende magt-netværk, ideologisk magt, økonomisk magt, militær magt og politisk magt som nævnt ovenfor, endvidere skal disse ses som fire kilder af social magt (Mann, s.30-33). For at danne et overblik og forståelse af, hvorledes disse fire magt-netværk hver for sig og til sammen kan være årsag til eskaleringen af etnisk udrensning, er det vigtigt at forklare dem enkeltvis for dermed at få overblik over det enkelte magt-netværks betydning for morderisk etnisk udrensning.

Ideologisk magt

Hvilken ideologi som præger et samfund er yderst essentiel at undersøge, når man vil finde frem til årsagerne for en etnisk konflikt, idet den i sig selv er meget ideologisk forbundet ifølge Mann (Ibid, s.30). Ideologisk magt skal i denne sammenhæng ses som opbygningen af værdier, normer og ritualer i et samfund. For at undersøge hvorledes et samfund udvikler fjendske og hadfyldte etniske identiteter, er det derfor essentielt at udforske i hvilke præcise situationer og igennem hvilke mekanismer at ideologi er med til at fremme disse (Ibid). Mann eksemplificerer dette således:

”What did Germans really know of Jews that they might see them as a threat to their collective survival?” (Ibid).

“How do perpetrators proceed to actual killing, overcoming the moral injunction “Thou shall not kill”?” (Ibid).

Ideologier som hersker i et samfund er således skabt ved hjælp af kommunikations netværk, hvor nogle af disse har flere ressourcer af viden og magt over disse netværk og derfor formår at udbrede deres ideologiske overbevisning gennem sociale bevægelser og massemediet (Ibid). Disse kommunikations mekanismer kræver således magt at administrerer og magt over folks overbevisninger og tankegange, men dertil pointerer Mann også, at i en overbevisningsproces for en ideologi hører også betydningen af folkets egen opfattelse af hvad, som for dem giver mening og dermed hvilke ideologi de accepterer (Ibid). Ifølge Mann er ideologier som retfærdiggør etnisk udrensning udspring af voksende historiske konflikter, som samtidig skal konkurrere med andre alternative ideologier om at opnå befolkningens accept af værende den rette ideologi (Ibid).

Økonomisk magt

I forbindelse med konflikter og udrensning udgør materiel interesse oftest en central del. Det økonomiske aspekt kommer således klart til udtryk, når en etnisk gruppe anser sig selv for at have

en fælles økonomisk interesse mod en anden etnisk minoritets gruppe i et samfund (Ibid, s.31). Er en etnisk minoritets gruppe i besiddelse af en økonomiske niche kan dette således medføre modstand fra det omgivne samfund og dermed diskrimination og konflikt. Udøvelsen af økonomisk magt fra statens side kan ske i form af den etniske majoritet fratager etniske minoritets grupper deres ret til at eje land, få arbejde eller opnå tilladelser til at starte virksomhed, således anvendes den økonomiske position til kontrol og diskrimination, hvilket således kan eskalere til morderisk udrensning af en etnisk minoritet jo større økonomisk magt og materiel besiddelse staten kontrollerer (Ibid). I landsbysamfund er det specielt livstruende, hvis en gruppe udelukkes fra at eje og dyrke jord, hvilket således fratager dem deres levevej. Det er således i koloniale aftaler om land at morderiske etniske konflikter kan bryde ud (Ibid).

Militær magt

Militær magt er yderst essentiel i en etnisk udrensning, da det ifølge Mann er hæere, politistyrker og stats paramilitære styrker som er socialt organiseret og besidder den militære magt og dermed udøver den dødelige vold på den udsatte etniske minoritet (Ibid, s.32). Således er det i henhold til Manns vurdering afgørende at undersøge disse aktørers grundlæggelse, rekruttering og træning samt endvidere at undersøge, hvem som har adgang til våben og militær træning, samt hvem som forsyner disse aktører med våben og hvem som anser vold for den rette måde at løse sociale problemer (Ibid).

Politisk magt

Den politiske magt er her koncentreret om et territorium og derigennem regulering af det sociale liv. Ifølge Mann er det således ofte i forbindelse med, at rivaler gør krav på politisk territorium at vold eskaleres. Endvidere er det yderst vanskeligt at nå til et kompromis mellem disse og derfor er det også sandsynligt at konflikten eskaleres til morderisk udrensning (Ibid, s.32-33). Idet to magtfulde etniske grupper kæmper om det samme territorium vil morderisk udrensning også udspringe og politisk magt er her essentielt for at kunne bevare det vundne territorium samt autoriteten over dette (Ibid). Dermed er det afgørende at undersøge de politiske magt-relationer i et samfund hvor morderisk etnisk udrensning er eskalerende eller pågående, for dermed at kunne forklare hvem som regulerer det sociale liv og territoriet (Ibid).

2.1.2 Folkemord i international lovgivning

Ifølge den internationale lovgivning om folkemord, skal en konflikt indeholde følgende elementer for at kunne betegnes som et folkemord. Disse elementer er i *FN's konvention om forebyggelse af og straf for folkedrab* fra 1948 beskrevet således (www.unhchr.ch):

Artikel II

I nærværende konvention forstås folkedrab ved enhver af nedenfor nævnte handlinger, der begås i den hensigt helt eller delvis at ødelægge en national, etnologisk, racemæssig eller religiøs gruppe som sådan:

a) at dræbe medlemmer af gruppen, b) at tilføje medlemmer af gruppen betydelig legemlig eller åndelig skade, c) med forsæt at påføre gruppen levevilkår, beregnede på at bevirke gruppens fuldstændige eller delvise fysiske ødelæggelse, d) at gennemføre forholdsregler, der tilsigter at hindre fødsler indenfor gruppen, e) med magt at overføre en gruppes børn til en anden gruppe.

Således må de overforstående handlinger kunne identificeres i en given konflikt før den kan betegnes som et folkemord, hvilket gør FN's medlemsstater ifølge *FN's konvention om forebyggelse af og straf for folkedrab* (artikel I) forpligtet til at forhindre og straffe disse forbrydelser, uanset om forbryderne er forfatningsmæssigt ansvarlige statsoverhoveder, tjenestemænd eller privat personer (artikel IV). Således er følgende handlinger kategoriseret som strafbare i konventionen (artikel III):

Artikel III

Følgende handlinger skal være strafbare:

a) folkedrab, b) sammensværgelse for at begå folkedrab, c) forsøg på folkedrab, d) direkte og offentlig tilskyndelse til folkedrab, e) meddelagtighed i folkedrab.

2.2 Sammenfatning

Således er de fire magt-netværks betydning for etnisk morderisk udrensning præsenteret og hvorledes disse kan medvirke til eskalering af etnisk morderisk udrensning på forskellig vis. Endvidere blev den internationale lovgivnings bestemmelser for, hvornår en konflikt kan betegnes som et folkemord fremsat og dermed er det teoretiske fundament for analysen af konflikten i Darfur præsenteret, hvormed opgaven nu bevæge sig over i det første analytiske afsnit.

3 Analyse

Med udgangspunkt i den foregående præsenterede teori omhandlende årsag og eskalering af etnisk udrensning og masse mord vil der i dette afsnit blive opstillet en analyse af konflikten i Darfur. Med det teoretiske fundament som redskab vil denne analyse undersøge hvilke årsager der ligger bag om konflikten, samt hvorvidt konflikten kan henføres den internationale lovgivning for folkemord.

3.1 Årsag og eskalering af konflikten i Darfur

Forinden at udforske hvilke årsager der ligger bag om Darfur-konflikten og hvordan eskalering af konflikten har udviklet sig, er det essentielt kort at sætte fokus på hvilken etnicitet, som gør sig gældende samt nogle vigtige faktuelle og historiske oprids før analysen af hvilke magt-relationer som udspiller sig.

Etnicitet er særdeles nærværende i Sudans befolkning på omkring 34,9 millioner mennesker, da denne antages at bestå af op mod 500 til 600 etniske grupper, hvilket således gør den etniske diversitet i befolkning blandt den største i verden (Middleton, O'keefe 2006, s.543). I Darfur-provinsen antages det endvidere, at befolkningen udgøres af omkring 36 til 150 stammer (Ibid). Alle stammerne deler den samme religion – islam og næsten alle stammer taler arabisk (ICID 2005, s.20).

Kort over Sudan og Darfur-regionen (<http://www.hrw.org/campaigns/darfur/map.htm>)

Som kortet illustrerer ovenfor er Darfur en region i det vestlige Sudan på omkring 250.000 kvadrat meter, hvor omkring 6 millioner mennesker har deres oprindelse (De Waal, Flint 2005, s.5 & ICID 2005, s.20). Indtil den britiske kolonisering i 1916 var Darfur en uafhængig stat i 3 århundrede, hvor etniske grupper havde levet og udviklet sig (De Waal, Flint 2005, s.8) Den britiske besættelse var en drastisk omvæltning for Darfur og tvunget migration, ødelæggelse og sult blev altoverskyggende (Ibid, s.12). Den tvungne migration fra Darfur udsprang således af den britisk marginaliserende politik, hvor blandt andet skolesystemet, sundhedssektoren og arbejdsmulighederne blev holdt nede, hvilket forringede levevilkårene markant (Ibid, s.13-14). Således beskrives denne periode for darfurianerne som en "sudanisering", hvilket vil sige at darfurianerne underlagde sig forholdsvis frivilligt en sudanesisk politik, økonomi og kultur fra 1917 og frem (Ibid, s.14-16). Indtil Sudans uafhængighed fra det britiske styre i 1956 var Darfur fuldstændig frataget al kolonial administration og efter uafhængigheden skete der ingen større ændringer og regeringen i Sudan gav nærmest ingen støtte til Darfur (Middleton, O'keefe 2006, s.545). I 1980'erne klagede darfurianerne, som migrerede til Sudan, ikke over at de havde opgivet deres kulturelle arv i "sudaniseringen", men derimod over at regeringen i Sudan ikke behandlede dem som ligeværdige borgere i den sudanske stat (De Waal, Flint 2005, s.15-16). Med dette korte historisk og faktuelle oprids vil analysen bevæge sig videre og undersøge hvilke kontemporære magt-netværk som ligger til grund for den pågående konflikt i Darfur.

3.1.1 Den politiske magt

For at kunne analysere hvem som besidder det politiske magt-netværk i Darfur-konflikten skal man bevæge sig tilbage til uafhængigheden fra det britiske styre i 1956 samt den interne konflikt mellem det nordlige og sydlige Sudan som brød ud i 1983 (ICID 2005, s.19). Siden uafhængigheden fra det britiske styre har regeringen i Sudan, styret af det nordlige Sudan, sat den politiske dagsorden, hvilket således har skabt protest fra det sydlige Sudan i forsøg på at undslippe den nordlige politiske dominans. Regeringen blev sammensat af en lille gruppe af medlemmer fra tre stammer fra det nordlige Sudan, som siden uafhængigheden har forsøgt at holde på den politiske magt, hvilket har medført omfattende marginalisering af ikke blot det sydlige Sudan, men også vestlige og østlige regioner af landet (De Waal, Flint 2005, s.17-18). Denne marginalisering og endvidere forsømmelse fra den sudanske regerings side har i omfattende grad ramt Darfur-provinsen, hvilket således er en af årsagerne til Darfur-konflikten (ICID 2005, s.17-18). Den sudanske regerings politiske magt over Darfurs territorium kommer således også til udtryk i styring af det sociale liv i form af nye

påtvungne strukturer af, hvorledes man løser konflikter og forskelligheder imellem stammerne i Darfur (Ibid, s.22). Hvor det tidligere var de respektive stammeledere som i fællesskab fandt en gensidig acceptabel løsning på konflikten afskaffede den sudanske regering dette system og den udøvende og lovgivende magt blev nu administreret hovedsagelig af den sudanske regering og de lokale ledere i Darfur blev valgt på baggrund af deres politiske loyalitet overfor regeringen (Ibid). Den politiske magt i denne konflikt kan således argumenteres stærk for at ligge hos den sudanske regering styret af stammer fra det nordlige Sudan, som skrevet ovenfor, hvilket den har gjort siden afkoloniseringen. Regeringens undertrykkelse af Darfur medvirkede endvidere til at The Sudan Liberation Movement (SLM) og dertil The Sudan Liberation Army (SLA) blev organiseret som oprørsgruppe i 2001-2002 og efterfulgt af endnu en oprørsgruppe The Justice and Equality Movement (JEM) (Middleton, O'keefe 2006, s.547). Som udgangspunkt var SLM og SLA fokuseret på situationen for darfurianerne og gik under navnet The Darfur Liberation Front, hvilket senere blev ændret i takt med, at den politiske agenda blev udvidet til at omfatte alle de undertrykkede grupper og regioner af Sudan og krav om ligeværdig deltagelse i regeringen (ICID 2005, s.22-23). Således kan det argumenteres for, at der i konfliktens opstart var rivaliserende kræfter i form af, at oprørsgrupperne forsøgte at gøre krav på den sudanske regerings politiske territorium og deri ligger endnu en af årsagerne til den eskalerede vold fra regeringens side mod oprørsgrupperne i Darfur (jvf. s.10). Det kan endvidere argumenteres for, at der i konfliktens opstart har været to politiske magt-netværk til stede, idet oprørsgrupperne kæmpede for at få politisk magtindflydelse på den sudanske regerings magtterritorium, hvilket blev udløst den 25. april 2003, hvor oprørsgrupperne lykkedes i et stort angreb på den sudanske regerings militære flystyrke, hvilket var en stor overraskelse for regeringen og dens hær (De Waal, Flint 2005, s.99-100). Oprørsgruppens succesrige overtag i kampen om den politiske magt var endvidere kortvarigt, da den sudanske regerings nederlag blot intensiverede deres volds anvendelse og deres modsvar var dermed at ødelægge oprørsgrupperne samt alle som sympatiserede med dem (Ibid, s.101). En vigtig relation mellem det politiske magt-netværk og det militære magt-netværk i konflikten skal også her fremhæves, idet den sudanske regering som modsvar på det store oprørsangreb i 2003, anvendte sig af militærets efterretningstjeneste til at lægge strategien for et modangreb på Darfur (Ibid). Et andet essentielt element af relationen mellem den militære og politiske magt, er den sudanske regerings nære samarbejde med den arabiske Janjawiid-milits⁶, en arabisk milits som regeringen i tidligere

⁶ Janjawiid-militsens funktion uddybes i det følgende afsnit 3.1.2.

konflikter om den politiske magt, med blandt andet det sydlige Sudan, havde samarbejdet med (Ibid, s.57-60).

3.1.2 Den militære magt

I forlængelse af analysen af det politiske magt-netværk i konflikten er det således centralt at fortsætte analysen med fokus på hvilket militær-netværk, som besidder magten i konflikten. Således afsluttes det forrige afsnit med fokus på den nære relation mellem det politiske magt-netværk og de militære mekanismer. I dette afsnit vil flere elementer af hvem som besidder den militære magt i konflikten tydeliggøres.

Relationen mellem det militære magt-aspekt og det politiske magt-aspekt er igen yderst essentielt ud fra den afgørende faktor, at den sudanske regering er styret af et militærregime⁷ (ICID 2005, s.18). Regeringen var styret fra det nordlige Sudan, som beskrevet i det forrige afsnit og i tråd med det militærregime, havde regeringen i Sudan således også magten over politiet og militæret, hvilket viser at regeringen besad både den politiske magt samt den militære magt i form af kontrol over hæren og politi-styrkerne, hvilket understreger den nordlige faretruende dominans overfor oprørsstyrkernes forsøg på magt-indflydelse (jvf. s.10) (De Waal, Flint 2005, s.18). Endnu et afgørende element af regeringens militære magt var deres samarbejde med den arabiske Janjawiid-milits, som var en stats paramilitær styrke for regeringen (HRW 1 2004, s.11). Janjawiid-militsen var sammensat af forskellige arabiske nomade grupper, som regeringen rekrutterede, trænede og bevæbnede i kampen mod oprørerne og dermed udførte dødelige angreb i Darfur (Ibid). Således blev det klart i 2002 at Janjawiid-militsen med regeringens beskyttelse var fuldstændig usårlige, hvilket blandt andet kom til udtryk i et stort modangreb på civile fra Fur⁸, hvor der første gang blev anvendt militære metoder i form af drab, voldtægt, bortførelser og ødelæggelser af byer og hvor regeringen forholdte sig passivt (De Waal, Flint 2005, s.64-65). Endvidere kan det her tydeligt argumenteres for, at regeringen i Sudan anså vold som den rette løsning på utilfredsheden og oprørernes angreb mod regeringens undertrykkelse af Darfur, da regeringen havde adgang til våben og militær træning, som således styrkede Janjawiid-militsens position og gav tilladelse til at udføre overgreb på civilbefolkningen i Darfur (jvf. afsnit 3.1.1 og s.10).

⁷ Sudan har siden uafhængigheden i 1956 været hovedsagligt styret af et militærregime, dog med demokratisk styre i årene 1956 til 1958, 1965 til 1969, and 1985 til 1989 (ICID 2005, s.18)

⁸ Se kort på s.12.

3.1.3 Økonomisk magt

Til den politiske magt-dominans i tæt relation til den militære magt over Darfur fra den sudanske regering er det endvidere også essentielt at inddrage det økonomiske aspekt, idet der i 1979 blev fundet olie i det sydlige Darfur (Middleton, O'keefe 2006, s.547). Opdagelsen af olie var således med til at øge den politiske kontrol fra den sudanske regering over Darfur og sammen med den voldsomme økonomiske og sociale forsømmelse af Darfur opstod således voldsomme protester fra darfurianerne, som blot resulterede i en øget voldelig undertrykkelse fra den sudanske regerings side (Ibid). Regeringen fastholdte deres økonomiske magt gennem social-økonomisk marginalisering sammen med den politiske marginalisering af Darfur og dets folk (jvf. afsnit 3.1.1) (ICID 2005, s.23). Denne socio-økonomiske undertrykkelse kom således til udtryk ved, at regeringen havde magt over den provinsielle administration, banker og udviklings programmer og ved at fratage Darfur muligheden for at opretholde og udvikle sig socialt og økonomisk, kunne regeringen fastholde sin økonomiske magt (De Waal, Flint 2005, s.18). Ved at fratage Darfur essentielle ressourcer, så som adgang til vand og land til at dyrke, fratog regeringen darfurianerne vigtige elementer for at overleve, hvilket gjorde at landbrug ikke kunne opretholdes og tørke og hungersnød blev udbredt i Darfur (Middleton, O'keefe 2006, s.548). Denne situation var endvidere med til at forværre forholdene mellem stammerne i forbindelse med forhandlinger om hvem som skulle have adgang til det begrænsede land og vandforsyning, hvilket udviklede sig til voldelige opgør (Ibid). Denne interne stamme-konflikt i Darfur har gennem tiden udviklet sig til specielt at være et opgør mellem såkaldte afrikanske og arabiske stammer (ICID 2005, s.22) En stamme-konflikt som blandt andet kan argumenteres for, at være et udspring af marginaliseringen fra den sudanske regering og dermed skabelsen af kampen om økonomiske interesser og ressourcer til at overleve, hvilket dermed har medført en dyrkelse af stamme-identitet mellem afrikanske og arabiske stammer, en stamme-identitet som tidligere ikke havde nogen afgørende betydning var nu altafgørende (Ibid). Dette pludselige had og fjendskab mellem primært de afrikanske og arabiske stammer har således afgørende betydning for den nuværende konflikt og vil blive præciseret i det følgende afsnit om det ideologiske magt-netværk.

3.1.4 Ideologisk magt

Som det fjerde magt-element af konflikten er det den ideologiske magt som skal undersøges. Det kan argumenteres for, at den ideologiske magt er et udfald af, hvem som besidder den militære-, politiske- og økonomiske magt og dermed har den overordnede magt til at påtvinge sin ideologiske

overbevisning på en gruppe. Da det er igennem disse magt-netværk, at det bliver muligt at fratage en gruppe dens identitet, værdier og normer ved for eksempel at kontrollere og diskriminere en gruppe (jvf. s.9). Således kan det diskuteres om den ideologiske magt er et udspring af, at regeringen i Sudan besidder den største kontrol over de politiske-, økonomiske- og militære-netværk i konflikten og derved kan skabe sig adgang til den ideologiske magt og udbrede denne i Darfur. Arabisk overlegenhed har været en del af det nordlige Sudan i århundrede, men i Darfur var det ikke før starten af 1980'erne at de første tegn på en arabisk racistisk ideologi kom frem (De Waal, Flint 2005, s.51). I forbindelse med regionale valg i 1981 forsøgte arabiske stammer i Darfur at skabe en majoritet – en arabisk alliance, for dermed at vinde den regionale regeringsmagt og vælte den (afrikanske) Zurga stamme af magten i Darfur (Ibid). Den arabiske alliance var endvidere parat til at anvende magt, hvilket kom til udtryk gennem et angreb på ikke-arabiske stammer i 1982 (Ibid, s.51-52). I forbindelse med denne interne konflikt blev den arabiske milits ”Janjawiid” skabt (jvf. afsnit 3.1.1) (Ibid, s.55). Janjawiid-militsens rolle kan argumenteres for, at have en afgørende betydning for den sudanske regerings kamp om den ideologiske magt, hvilket kommer til udtryk gennem valget at samarbejde med Janjawiid-militsen – organiseret af arabiske nomade grupper frem for andre stamme, i deres kamp mod oprørsgrupperne fra Darfur (ICID 2005, s.17,24). Endvidere var regering således også med til at forøge de eksisterende identitets-spændinger mellem ikke-arabiske og arabiske stammer i Darfur, hvilket således også viser, at regeringen valgte bevist at styrke den arabiske ideologi i Darfur, som havde været gennemgående for det nordlige Sudan (Ibid, s.24). Styrkelsen af den arabiske ideologi kom således til udtryk ved voldsomme angreb på de afrikanske stammer i Darfur ved hjælp af den arabiske Janjawiid-milits, hvilket således kan argumenteres for at være starten og eskaleringen på den systematiske etniske vold i Darfur-konflikten i 2003, hvor den sudanske regering angreb de to oprørsgrupper SLM/A⁹ og JEM samt civile darfurianer med samme etnicitet som oprørerne (HRW 2 2005, s.2).

Den sudanske regering har med sin magt-position i nord Sudan og dermed kontrol og undertrykkelse af de andre regioner – specielt Darfur – igennem tiden formået at opnå dominans inden for de politiske, militære og økonomiske magt-netværk. I kampen om at fastholde disse magt-netværk har den sudanske regering således anvendt sig af deres arabiske overlegenhed og dermed fået mulighed for at udbrede deres arabiske ideologi ved at styrke deres ideologiske magt-netværk i samarbejde med kun arabiske militser i kampen mod oprørerne i Darfur og derved skabe dyb splittelse i Darfur. Dermed kan det argumenteres for, at den sudanske regerings kamp for at bevare

⁹ SLM/A er forkortelse for de to oprørsgrupper SLM og SLA (jvf. s.14).

magten og knuse oprørerne løbende har udviklet sig til en etnisk udrensning i kraft af angreb på civile i Darfur med samme etnicitet som oprørerne. Således kan det argumenteres for at denne konflikt først fik sit etniske-identits præg idet, at regeringen begyndte at samarbejde med den arabiske Janjawiid-milits, hvilket således har udviklet den oprindelige konflikt mellem regeringen i Sudan og oprørerne (SLM/A og JEM) til en etnisk udrensning i Darfur, hvor darfurianske stammer førhen levede fredeligt i et samfund præget af etnisk diversitet (De Waal, Flint 2005, s.134).

Det kan argumenteres for, at det politiske magt-netværk er en af hovedårsagerne til konflikten, da det medfører at den sudanske regering øger sin magt-position til henholdsvis det militære, økonomiske og til sidst ideologiske magt-netværk. Men endvidere er relationen mellem det politiske magt-netværk og den militære magt i kraft af det militære regime altafgørende for at bevare den politiske magt i regeringens hænder. Dertil har det økonomiske magt-aspekt også en essentiel rolle, da denne magt medfører, at regeringen kan kontrollere det darfurianske samfunds udvikling og ressourcer og gøre dem sårbare. Dermed er det ikke ét magt-netværk, som er den primære årsag til konflikten, men relationer imellem magt-netværkene, som kan argumenteres for at være årsagen til eskaleringen af konflikten i Darfur. Det ideologiske magt-aspekt har endvidere medført, at regeringen i Sudan lod konflikten udvikle sig til en etnisk udrensning.

3.1.5 Forbrydelser i Darfur og den internationale lovgivning

I rapporten fra den internationale kommission til undersøgelse af krænkelse af den humanitære ret og menneskerettigheds ret i Darfur fra 2005 blev der på baggrund af undersøgelser fundet belæg for, at alvorlige krænkelse har fundet sted i Darfur og at disse var af så alvorlige karakter, at de kan betegnes som forbrydelser mod menneskeheden (ICID 2005, s.3). Forbrydelser mod menneskeheden hører ind under artikel 7 i den internationale krigsdomstols (ICC) vedtægter, hvorunder forbrydelser mod menneskeheden er kendetegnet ved, at forbrydelserne er udbredte og systematiske udført direkte mod en civilbefolkning samt statens viden om angrebene (Abrams, Ratner 2001, s.376, art.7). Under artikel 7 er der ligeledes listet en lang række krænkelse, hvorunder kommissionens efterforskning viste tydelig overensstemmelse med artikel 7 i ICC-vedtægter, der beviste at regeringen i Sudan havde militære styrker og militser til at udføre et bevidst, udbredt og systematisk angreb på civile i Darfur, hvilket gør dem ansvarlige og dermed skyldige i krænkelse af den international menneskerettigheds lovgivning, international humanitær ret og dermed hører forbrydelserne ind under international lov (ICID 2005, s.3). Med stærkt belæg i de udførte undersøgelser henførte den internationale kommission altså forbrydelserne i Darfur

under ICC-vedtægter, henholdsvis artikel 7 (1) ”*Crimes against humanity*”, 8 (1) og artikel 8 (f) ”*War crimes*” (ICID 2005, s.5 & Abrams, Ratner 2001, s.376-378).

3.1.5.1 Folkemords intentioner i Darfur-konflikten

Ifølge den internationale kommissions rapport konkluderes det, ud fra deres undersøgelser af forbrydelserne og gerningsmændene bag, at der ikke har forekommet en intention om at begå folkemord på én specifik gruppe. Dog pointeres det i rapporten, at det kan diskuteres om krænkelse fra den sudanske regeringens styrker og Janjawiid-militsen kan have haft elementer af folkemords intention (ICID 2005, s.4). Rapporten afsluttes således med en konklusion om, at der i angrebene har forekommet to elementer af intention om folkemord, nemlig drab, alvorlig legemlig og mental skade, bevist indførelse af fysisk ødelæggelse af levevilkårene af en gruppe samt at eksistensen af en beskyttet gruppe bliver angrebet med forbryderisk opførsel (ICID 2005, s.160 & Abrams, Ratner 2001, s.376, art.6). Den internationale kommission pointerer ligeledes at, om der har forekommet folkemord i Darfur, dog bør afgøres af en kompetent domstol sag for sag (ICID 2005, s.161).

Med konfliktens udvikling er der således sket en opdeling af to adskilte etniske grupper i Darfur, henholdsvis ”African ” som støtter oprørerne (JLM/A og JEM) mod regeringen og ”Arabs” som støtter regeringen i Sudan (Ibid, s.160). Som beskrevet tidligere i analysen intensiverede den sudanske regering dens voldsanvendelse efter et stort nederlag til oprørerne og deres mål blev således at ødelægge oprørsgrupperne samt alle som sympatiserede med dem, hvilket således kan argumenteres for at være starten på den etniske morderiske udrensning af afrikanske stammer, idet de var af sammen etnicitet som oprørerne og derfor blev anset som en trussel mod regeringen i Sudan (jvf. afsnit 3.1.1). På baggrund af opdelingen af grupper ud fra deres etniske baggrund, kan der argumenteres for, at den sudanske regeringens hensigt kan have været et folkemord, da der derved er tale om en udryddelse af en gruppe på baggrund af gruppens etnicitet (”African”), hvilket tydeligt står beskrevet i artikel 6 om folkemord i ICC-vedtægter samt i FN’s konvention om forebyggelse af og straf for folkedrab artikel II (Abrams, Ratner 2001, s.376, art.6). Med NGO’s rapporteringer om omfattende menneskerettighedskrænkelser Darfur, der blandt dybdegående undersøgelser af Human Rights Watch, som i mange tilfælde dokumenterer etnisk udrensning og massedrab i Darfur begået af regeringen i Sudan og Janjawiid-militsen er bevisførelsen stærk (HRW 3 2004, s.8). Etnisk udrensning er endvidere ikke formelt defineret under international lovgivning, men FN har endvidere karakteriseret etnisk udrensning som en forbrydelse mod international humanitær ret og forbrydelsen hører således ind under forbrydelser mod menneskeheden (art.7) og krigsforbrydelser (art.8) i ICC-vedtægter (HRW 3 2004, s.39-40 &

Abrams, Ratner 2001, s.376-381 art.7, art. 8). Endvidere kan det argumenteres for, at den etniske udrensning er eskaleret til et folkemord, da et organiseret og systematisk angreb på en gruppe ("African") af den arabiske Janjawiid-milits samt regeringens støtte til gerningsmændene kan dokumenteres, og dermed falder konflikten i Darfur med grusomheder, som drab, alvorlig legemlig og mental skade på gruppen ved anvendelse af voldtægt og fysisk ødelæggelse af levevilkårene i form af totalødelæggelse af landsbyer, ind under artikel II i *FN's konvention om forebyggelse af og straf for folkedrab* og dermed artikel 6 i ICC-vedtægter (Abrams, Ratner 2001, s.376, art.6 & De Waal, Flint 2005, s.64-65) (jvf. afsnit 2.1.2 og 3.1.2).

3.2 Sammenfatning

Således står det klart med den foregående analyse, at aktøren som besidder den største magtposition i konflikten er den sudanske regering, idet de fire magt-netværk hovedsagligt ligger i regeringens hænder. Janjawiid-militsen har endvidere også en essentiel rolle i forbrydelsernes udførelse overfor civilbefolkningen i Darfur og specielt darfurianerne fra de afrikanske stammer, men igen er det regeringens støtte til rebellerne som er altafgørende. Ud fra den internationale menneskerettigheds lovgivning kan det således argumenteres stærkt for, at den sudanske regering skal stå til ansvar for forbrydelsene i Darfur, da disse kan argumenteres for at være etnisk udrensning og folkemord mod en gruppe – den afrikanske stamme i Darfur. I det følgende afsnit vil konflikten i Darfur således blive sat ind i en international kontekst, hvor det internationale samfunds agering, forpligtelse og ansvar i forhold til Darfur samt ansvaret at beskytte og forebygge folkemord i det hele taget vil blive analyseret. Forinden at analysen kan foretages er det nødvendigt at skabe et teoretisk fundament for denne, hvorfor det næste afsnit indeholde udvalgte teoretiske overvejelser omkring humanitær intervention og det internationale samfunds ansvar og forpligtelser.

4 Teoretiske fundament

I dette afsnit fremlægges relevante teoretiske refleksioner i forhold til forskellige dilemmaer, aspekter og konsekvenser ved humanitær intervention og det internationale samfunds manglende vilje til at stoppe eskalering samt forebygge et folkemord. Som teoretisk styrepind for afsnittet anvendes udvalgte dele fra Nicolaus Mills og Kira Brunners bog fra 2001 ”The New Killing Fields”, hvori essays af Michael Walzer, Michael Ignatieff og Samantha Power¹⁰ er relevante at anvende for det teoretiske fundament.

4.1 Har det internationale samfund en forpligtelse at intervenere?

”What is our responsibility? What should we do?” (Brunner, Mills 2001, s.19).

Med dette citat af Walzer fra sit essay ”Arguing for Humanitarian Intervention” fremføres et essentielt spørgsmål i diskussionen om det internationale samfund har en ret og en forpligtelse til at intervenere, når yderst alvorlige forbrydelser i form af etnisk udrensning og masse mord udspiller sig for deres øjne (Ibid). Ifølge Walzer er det vigtigt at holde sig for øje, at det ikke er alle krænkelse som bør medføre en international humanitær intervention (Ibid, s.20) En anledningen for at det internationale samfund skal intervenere på en anden stats territorium, må således være af ekstrem karakter og ikke mulig at løse af de lokale instanser og befolkningen i landet, førend at det internationale samfund bør gribe ind med magt (Ibid). Er der derimod tale om et folkemord i form af etnisk udrensning eller en systematisk massakre på en gruppe bør det internationale samfund ikke vente med et at reagere, da en konflikt af denne karakter højst sandsynlig ikke kan løses på lokalt plan (Ibid, s.21). I dette tilfælde er det nødvendigt med en anderledes anskuelse af humanitær intervention, som ikke indebærer at national suverænitet og territoriel integritet kan forhindre en nødvendig intervention overfor forbrydelser af så alvorlig karakter som f.eks. et folkemord (Ibid, s.19-20). Walzer argumenterer i forbindelse med humanitær intervention for en skarp og minimalistisk forståelse af menneskerettigheder, således at det er retten til livet og retten til frihed som er i fokus når så alvorlige menneskelige forbrydelser udspiller sig (Ibid, s.21).

¹⁰ Michael Walzer, Michael Ignatieff og Samantha Power vil alle blive benævnt med efternavn gennem opgaven.

4.1.1 Humanitær intervention – en mangelfuld forpligtelse

Hvorledes det internationale samfund skal forholde sig til intervention i forbindelse med en etnisk udrensning eller et folkemord bør være med et helt andet fokus end i forbindelse med en krig, da der i henhold til Walzers argumentation er tale om to forskellige moralske situationer (Ibid, s.26).

Således bør neutralitet i krig ikke sammenlignes med ikke-intervention i forbindelse med folkemord og etnisk udrensning, da man på forhånd er klar over hvilke alvorlige konsekvenser som følger en massakre, hvorimod man ikke altid kender udfaldet af en krig (Ibid, s.25-26). Humanitær intervention kan således betegnes som en ”mangelfuld” forpligtelse, hvortil det internationale samfunds nuværende moralske holdning og forpligtelse til grusomheder kan beskrives på følgende måde:

”someone should stop the awfulness, but it isn’t possible to give that someone a name, to point a finger, say, at a particular country” (Ibid, s.25).

Derfor bør det internationale samfund anlægge en anskuelse af humanitær intervention, som hæver sig op over diskussionen om rettigheder til at intervenere eller ikke-intervenere, for dermed at frasige sig de risici, som altid er til stede for den intervenerede militære styrke, hvilket således udgør den ”mangelfulde” forpligtelse overfor humanitær intervention, som beskrevet ovenfor (Ibid). Denne anskuelse bør således ifølge Walzer indebære en moralsk fuldstændig forpligtelse for det internationale samfund og realiseres til fulde af den stat eller de stater, som er bedst i stand til at varetage en humanitær intervention, i form af geografisk nærhed og styrke (Ibid). Endvidere er det essentielt at den moralske forpligtelse følges op af en fælles og stærk vilje i det internationale samfund til at kæmpe med risiko for tab af egne menneskeliv (Ibid, s.29). Det er afgørende, at der hersker en bevidsthed om, at en stat altid vil og bør være fokuseret på sin egen befolknings interesser indenfor den internationale politiske arena, men at disse nationale interesser ikke bør udelukke den moralske interesse for at stoppe en massakre i en anden stat, således at de nationale samt moralske årsager tilsammen skaber et overordnet humanitært formål (Ibid, s.26-27).

4.1.2 Ansvar for at beskytte

I forlængelse af det foregående afsnit med fokus på Walzers teoretiske tilgang til hvorledes det internationale samfund bør anskue humanitær intervention og hvornår en intervention er legitim, er det essentielt at fokusere på teoretiske overvejelser om humanitær intervention af Ignatieff, som han fremlægger i sit essay ”Intervention and State Failure” (Ibid, s.229). Ignatieff’s fremhæver blandt

andet forpligtelsen – ansvar for at beskytte, som med ICISS¹¹ rapporten ”The responsibility to protect”, der blev udarbejdet i Canada og afleveret til FN’s generalsekretær Kofi Annan i 2001, bliver udspecificeret hvilke betingelser, som skal foreligge for at stater kan og bør gribe ind overfor en anden stat (Ibid, s.241). Forpligtelsen - ansvar for at beskytte bygger således på princippet om, at alle stater har et ansvar for at beskytte deres borgere og forekommer der således et tilfælde, hvor en stat er uvillig eller ikke i stand til at beskytte sine borgere og hvilket således har medført en yderst kritisk menneskerettighedssituation, er de andre stater dermed forpligtet til at intervenere og yde beskyttelse til borgerne (Ibid). Således er Ignatieff enig med Walzer i, at man i en humanitær intervention ikke bør fokusere på neutralitets-princippet, undgå egne ofre samt udvejs-strategier, men derimod bør en humanitær interventionsstyrke anvende magt og hjælpe til genopbygningen, således at beskyttelse af borgerne fra statens side kan genetableres (jvf. afsnit 4.1.1) (Ibid). Ignatieff fremhæver endvidere at forpligtelsen – ansvaret til at beskytte indebærer flere afgørende elementer af den humanitære intervention, hvilket han beskriver således:

”The idea of a responsibility to protect also implies a responsibility to prevent and a responsibility to follow through” (Ibid, s.242).

Dertil pointerer han endvidere, at det altafgørende for det internationale samfund imidlertid er at skabe en balance mellem at tage ansvar uden fuldstændig at fratage ansvaret fra staten (Ibid). Den ideelle men også svære fremgangsmåde for genopbygning af stat, er således ifølge Ignatieff at tvinge ansvaret for sikkerheden tilbage til den lokale elite (Ibid). Men for at forpligtelserne kan praktiseres og en stats sikkerhed kan genopbygges, kræves mere end blot moralsk samvittighed i det internationale samfund, de rige og stærke stater må være parate til at investere tid og penge i svage stater (Ibid, s.238,244). Ignatieff argumenterer for, at det er afgørende for den manglende ansvarsfølelse fra det internationale samfund i forbindelse med humanitære katastrofer, at staterne skal føle at deres nationale sikkerhed og de nationale interesser er i fare før de tager ansvar for at beskytte civile i humanitære katastrofer med en langsigtet interventionsstrategi (Ibid, s.238).

4.2 Forebyggelse af folkemord – Ansvar og vilje

I forlængelse af præsentationen af Ignatieffs diskussion om det internationale samfunds ansvar for at beskytte, hvormed han også sætter fokus på ansvaret for at forebygge, er det oplagt at fremlægge nogle af Samantha Powers teoretiske overvejelser fra hendes essay ”Raising the Cost of Genocide”,

¹¹ The International Commission on Intervention and State Sovereignty.

da hun netop diskuterer og undersøger ansvaret for at forebygge folkemord (Ibid, s.245). Allerede med folkemordskonventionen fra 1948, hvor forebyggelse og straf var nogle af nøgleordene, manglede der ifølge Power tydelige retningslinjer for, hvorledes FN's medlemsstater skulle opfylde deres forpligtelser, således var militær intervention en af de afgørende mangler (Ibid, s.245-246). Dertil var suverænitetsprincippet en af de mest anvendte undskyldninger fra USA og deres allierede i Europa for ikke at gribe ind overfor folkemordsudøvende regeringer i verden, hvilket imidlertid bundede i økonomiske og strategiske interesser (Ibid, s.248). Ifølge Power har folkemordsforpligtelserne således blevet tiet ihjel af de vestlige regeringer:

"Genocide was met again and again with a policy of silence" (Ibid, s.251).

Denne stilhed er ifølge Power et resultat af den manglende vilje fra stormagterne til at risikere omkostningerne ved en militær intervention overfor et folkemord, hvilket Walzer også pointerer (jvf. afsnit 4.1.1). Dermed er det ikke en mangel på viden eller kapacitet som er essentiel for denne passivitet, med derimod blot mangel på vilje til at intervenere og stoppe et folkemord, som er den reelle modstander (Ibid, s.256). Afgørende for hvorvidt staterne vælger at intervenere eller ikke-intervenere er således nøje udregnet efter hvilke omkostninger og hvilke fordele som det medfører den enkelte stat (Ibid). Som to afgørende argumenter for hvorfor USA og Europa bør stoppe folkemord fremhæver Power moral som det første, idet man har en moralsk pligt til at stoppe drab på uskyldige mennesker når man har magten til det (Ibid, s.260). Det andet afgørende argument for Power er endvidere truslen mod regional og international sikkerhed, som dermed også influerer den enkelte stats nationale interesser samt fordømmelsen af mord og had som styrelsesskik (Ibid). Dog pointerer Power at udenrigspolitik ikke er funderet på moral men interesser, hvilket således er årsagen til, at der ikke tidligere er blevet reageret overfor disse faresignaler, da de ikke er aktuelle fare men derimod langsigtede fare for de nationale interesser (Ibid). På trods af denne gennemtrængende passivitet fra det internationale samfund, når det gælder deres forpligtelser og ansvar for at forebygge folkemord fastslår Power alligevel at forebyggelse af folkemord er en kolossal byrde, som et internationale samfund sammen skal løfte (Ibid, s.263).

4.2.1 Forskellige måde at forebygge

Ifølge Power eksisterer der flere handlemuligheder end blot intervention, hvormed det internationale samfund kan forebygge eller standse etnisk udrensning og folkemord. Således kan det internationale samfund agere imod grusomhederne ved, at offentlig identificere og true forbryderne

med retsforfølgelse, udelukkelse af repræsentanter fra folkemords regimer fra internationale institutioner som f.eks. FN, lukke forbrydernes ambassader i vestlige hovedstader, opfordre lande som er allierede med forbryderiske regeringer til at bruge deres indflydelse, opsætte økonomiske sanktioner, lukke udenlandske kapitaler, opsætte eller hæve våbenembargo alt efter situationen, stoppe medier som spreder had og panik i landet, etablere sikre zoner/områder for flygtninge og civile samt udruste disse områder med fredsbevarende land- og luftstyrker (Ibid). Endvidere anser Power det for usandsynligt, at de vestlige ledere vil anerkende den langsigtede fare som folkemord udgør mod deres nationale interesser og derfor mener hun, at det er essentielt at borgerne i de vestlige lande ikke er passive tilskuere, men derimod kræver aktion fra landets regering samt de allierede stater og skaber kortsigtede politiske omkostninger for de politiske ledere, som forholder sig passivt til en pågående etnisk udrensning eller folkemord på uskyldige civile (Ibid, s.264).

4.3 Sammenfatning

Relevante teoretiske overvejelser i forhold til det internationale samfunds rolle når det gælder humanitær intervention er således med dette afsnit blevet fremlagt og dertil vigtige forpligtelser i form af ansvar for at beskytte samt ansvaret for at forebygge konflikter af så alvorlig karakter som etnisk udrensning og folkemord. I følgende afsnit vil de teoretiske overvejelser således blive inddraget i en analyse af det internationale samfunds agering i forhold til Darfur samt ansvar og vilje i det internationale samfund til at forebygge folkemord i fremtiden.

5 Analyse

Med det foregående teoretiske afsnit som fundament, omhandlende teoretiske overvejelser om humanitær intervention og dermed hvilke forpligtelser det internationale samfund har i forhold til at intervenere, beskytte samt forebygge folkemord, vil dette afsnit analysere det internationale samfunds agering i forhold til Darfur og undersøge årsagerne bag om denne samt relatere konflikten til det internationale samfunds agering i forhold til borgerkrigen i Somalia og folkemordet i Rwanda. Endvidere vil der i dette afsnit også blive diskuteret hvorvidt, man kan finde ansvar og vilje i det internationale samfund til at påtage sig ansvaret for at forebygge nye folkemord i fremtiden, set ud fra deres agering i forbindelse med borgerkrigen i Somalia og folkemordet i Rwanda og nu konflikten i Darfur, samt hvorvidt dette kan anses som en utopisk eller realistisk tanke.

5.1 Det internationale samfunds agering i forhold til Darfur-konflikten

Når man tager udgangspunkt i Walzers kriterier for, hvornår det internationale samfund bør intervenere på en anden stats territorium og hvor alvorlige krænkelse, som skal ligge til grund for interventionen, synes konflikten i Darfur at indeholde alle de nødvendige kriterier for en intervention (jvf. afsnit 4.1). Siden konflikten i Darfur for alvor tog fart i 2003 har utallige rapporter fra Human Rights Watch påvist alvorlige krænkelse som etnisk udrensning og massedrab i Darfur med bevis for, at regeringen i Sudan kendte til krænkelse og deltog i angrebene på civile darfurianere fra afrikanske stammer (jvf. afsnit 3.1.5.1). På trods af den stærke bevisførelse for systematiske massedrab og etnisk udrensning konkluderede FN's internationale kommission fra 2005 imidlertid, at der ikke forekom beviser for, at konflikten i sin helhed kunne betegnes som et folkemord, da man mente at regeringen i Sudan ikke havde en forudfattet intention om at udøve folkemord i Darfur, men at der blot kunne argumenteres for elementer af en intention om folkemord i nogle specifikke angreb (jvf. 3.1.5.1) (ICID 2005, s.4,160). Med det internationale samfunds agering overfor konflikten i Darfur ses tydelige præg af en anskuelse af humanitær intervention, hvor det er den nationale suverænitet og territorielle integritet som vægtes højere end den nødvendige beskyttelse af civile mod alvorlige forbrydelser som et folkemord, da det internationale samfund har holdt en intervention med en fredsbevarende FN-styrke tilbage, fordi Sudans regering ikke har givet tilsagn til dette, hvilket den sudanske regering på ny afviste i november 2006 (Brunner, Mills 2001, s.19-20 & Politiken 30.11.2006). Således valgte det internationale samfund igen at underligge sig den sudanske regerings vilje og dermed forlænge mandatet til Den Afrikanske

Unions fredsbevarende styrke bestående af 7000 soldater, til at skabe sikkerhed i Darfur, hvor op mod 2,5 millioner er blevet fordrevet fra deres hjem siden konflikten blodige eskalering i 2003 (Politiken 30.11.2006). FN's forslag til Sudans regering i november 2006 var, at fredsstyrken i Darfur, det næste halve år blev en blandet FN- og AU¹²-fredsstyrke, men resultatet blev i stedet at den eksisterende AU-styrkes mandat blev forlænget med et halvt år til og med juni 2007, på trods af at FN's sikkerhedsråd har anslået, at der er brug for 22.000 mand til at skabe den nødvendige sikkerhed og humanitære bistand i Darfur (Ibid). I forbindelse med det internationale samfunds langsomme og utilstrækkelige reaktion på konflikten i Darfur, hvor FN's sikkerhedsråd først den 7. juli 2004 holdt et større møde om krisen, synes det internationale samfunds agering i dag anno 2007 at bære stærkt præg af passivitet, idet en humanitær intervention fire år efter konflikten start er styret af den sudanske regering (Slim 2004, s.811). Et internationalt samfund med så stor erfaring fra forrige humanitære katastrofer som f.eks. folkemordet i Rwanda¹³ i 1994 er det paradoksalt, at det internationale samfunds agering formes efter den sudanske regerings vilje til trods for, at der forekommer stærke beviser for regeringens rolle i forbrydelserne, hvilket blot kan anses som et evident forsøg fra regeringens side på at forhindre afsløringen af dens forbrydelser (Ibid, s.812). Med de store krænkelser som konflikten har medført og stadig medfører for den darfurianske civilbefolkning kan der argumenteres for, at der i lang tid har forekommet en anledning for det internationale samfund til at intervenere, hvor det internationale samfund i stedet har valgt at vente på en lokal tilladelse og respons fra den sudanske regering alt i mens et folkemord får lov at eskalere (Brunner, Mills 2001, s. 20-21).

Konflikten i Darfur har i det internationale samfund netop været præget af en ”mangelfuld” forpligtelse idet ansvaret for intervention er blevet undgået (jvf. afsnit 4.1.1). Dog er det vigtigt i diskussionen af det internationale samfunds agering at pointerer nogle positive forandringer i form af f.eks. AU's aktive deltagelse fra starten og mobilisering af fredsstyrker, endvidere diplomati udført af enkelte stater som Tchad, USA, Holland og England og endvidere Tyskland som skabte europæisk politisk deltagelse, samt supplerende rapportering af situationen fra NGO's (Slim 2004, s.813). Men til trods for disse positive tiltag, hvilket viser små fremskridt siden folkemordet i Rwanda, er ingen løsning fundet på verdens største humanitære katastrofe i dag (Human Rights Watch 11.12.2006). Det internationale samfund har ikke forholdt sig passive i diskussionen af konflikten, men alligevel har det internationale samfunds respons været præget af neutralitet overfor forbrydelserne, idet diskussion ikke har ført til nogen egentlig humanitær

¹² Forkortelse for Den Afrikanske Union.

¹³ Det internationale samfunds agering i forbindelse med folkemordet i Rwanda vil blive videreanalyseret i afsnit 5.1.1.

intervention, selvom man allerede kender de menneskelige konsekvenser af en humanitær katastrofe som denne (jvf. afsnit 4.1.1). Således er det gældende for denne konflikt, at der er enighed om, at grusomhederne i Darfur må stoppes, men det internationale samfund tager ikke ansvaret for at stoppe dem (Brunner, Mills 2005, s.25). Således er FN kommet med stærke udtalelser om konflikten i Darfur mens den egentlige agering udeblev og FN lod derfor agering være op til AU (De Waal, Flint 2005, s.127). Den eneste konkrete aktion fra FN forekom således i 2003-04 hvor de opstillede en våbenembargo mod landet, hvilken imidlertid kun ramte oprørsgrupperne (JEM og JLM/A) og ikke den regeringsstøttede Janjawiid-milits, hvilket således blot skabte endnu mere uvægt i den militære magtposition (jvf. afsnit 3.1.1) (Brunner, Mills 2001, s.263). Et forsøg på at udligne våbenembargoen til også at gælde den sudanske regerings hær blev imidlertid stemt ned i FN's sikkerhedsråd af Rusland, som havde store nationale interesser på spil idet de sælger våben til regeringshæren (De Waal, Flint 2005, s.127). Endvidere har økonomiske FN-sanktioner på olie, som er Sudans store indtægtskilde, heller ikke været mulig at gennemføre på grund af modstand fra Kina, som udgør den største investor i den sudanske olieeksport sammen med Rusland (De Waal, Flint 2005, s.127 & Politiken 29.12.2006). Således er det tydeligt, at de nationale interesser har haft større betydning for det internationale samfund end det humanitære formål og dermed har de nationale interesser her udelukket den moralske interesse for at stoppe en massakre i Darfur (jvf. afsnit 4.1.1) (Brunner, Mills 2001, s.26-27).

5.1.1 Borgerkrigen i Somalia og folkemordet i Rwanda

Ser man tilbage på det internationale samfunds agering i forhold til andre humanitære konflikter er borgerkrigen i Somalia samt folkemordet i Rwanda to meget essentielle eksempler at fremhæve i forbindelse med konflikten i Darfur. Det er interessant at fremholde disse i forbindelse med det internationale samfunds agering i Darfur, for dermed at kunne se en afgørende variation i det internationale samfunds reaktionsmønster i forhold til tre humanitære konflikter geografisk og i et tidsmæssigt perspektiv. I disse to afrikanske konflikter forekom der en slående forskel på, hvilken vilje til at reagere det internationale samfund udviste. Således blev den moralske forpligtelse til at reagere overfor humanitære katastrofer forenet med en egentlig vilje til at intervenere i forbindelse med borgerkrigen i Somalia, hvilket resulterede i at FN intervenerede med en fredsbevarende styrke i 1993 til trods for modvilje fra Somalia (UNSC 1992, s.1). Men den internationale vilje til at intervenere i en humanitær konflikt med risiko for tab af egne menneskeliv blev imidlertid brat afsluttet, da USA året efter i 1994 trak sine tropper ud efter 18 døde amerikanske soldater samt 84

sårede og i 1995 trak FN sine 20.000 tropper ud af Somalia (jvf. afsnit 4.1.1) (Jørgensen 22.12.2006). I 1994 hvor konflikten mellem hutuerne og tutsierne i Rwanda eskalerede til folkemord og omkring 800.000 mennesker blev myrdet på 100 dage, var viljen og den moralske forpligtelse til at intervenere overtaget af passivitet igen og nationale interesser (Brunner, Mills 2001, s.250). Dette kom til udtryk ved f.eks. Frankrigs støtte til den forbryderiske regering i Rwanda, Belgiens tilbagetrækning af sine soldater, efter eskaleringen af kampene, som var udsendt på en fredsbevarende FN-mission for at fordele magten mellem hutuerne og tutsierne (Ibid). Clintons administrationen i USA holdt sig også på lang afstand af massakren i Rwanda og ville på ingen måde deltage i en militær intervention for at stoppe grusomhederne (Ibid). Således kan det argumenteres for, at den mislykkedes FN-mission i Somalia og tab af soldater var med til at det internationale samfund og specielt USA vendte Rwanda ryggen, da behovet for internationale intervention var på det højeste, hvilket dermed viste en klar modvilje fra det internationale samfund til at intervenere i en anden stat med formål at stoppe en grufuld massakre med risiko for tab af egne menneskeliv (jvf. afsnit 4.1.1) (Ibid, s.29). Udover at USA nægtede at sende egne soldater til Rwanda forsøgte de endvidere aktivt at påvirke andre lande til også at holde militære styrker væk fra Rwanda (Kurth 2006, s.93-94). Dermed blev den moralske forpligtelse i det internationale samfund til at intervenere, som blev realiseret i forbindelse med borgerkrigen i Somalia i 1993, erstattet med passivitet og en ”mangelfuld” forpligtelse, idet FN i 1995 trak sin styrke ud af Somalia, og til ingen moralsk forpligtelse, da det internationale samfund valgte at være tilskuer til folkemordet i Rwanda i 1994. Ud fra disse to humanitære konflikter tegner sig endvidere et klart billede af stormagternes afgørende roller og ikke mindst USA, i det internationale samfunds agering i forbindelse med intervention overfor verdens humanitære katastrofer. Således argumenterer Samantha Power ligeledes, at det sidste århundrede har vidst, at USA’s deltagelse og lederskab er vigtig, hvis andre lande skal vise vilje og agere mod folkemord (Brunner, Mills 2001, s.260).

5.1.1.2 USA’s rolle i forbindelse med konflikten i Darfur

Hvis man ser på USA’s agering i forbindelse med folkemordet i Rwanda og nu i forbindelse med konflikten i Darfur er det interessant, at hvor USA i forbindelse med folkemordet i Rwanda i 1994 forholdte sig fuldstændig passivt i frygt for at skulle genleve et nyt nederlag, som med interventionen i Somalia i 1993, var de i forbindelse med konflikten i Darfur, de første til at betegne konflikten i Darfur som et folkemord i 2004 (De Waal, Flint 2005, s.130-131). Fra ikke at have udvist nogen form for vilje i forhold til Rwanda udviste Bush administrationen pludselig interesse og stor bekymring for situationen i Darfur. Denne ustabilitet i viljen til humanitær intervention fra

USA's side sætter således spørgsmålstegn ved, hvilken dagsorden som ligger til grund for deres agering. Således kan det stærkt antages, at de nationale interesser i forhold til krigen mod terror vægter højere end kampen for opretholdelsen af menneskerettigheder. Denne påstand kan argumenteres for, idet Osama Bin Laden i begyndelsen af 1990'erne opholdte sig i Sudan og havde tætte forbindelser med den sudanske regering, som i dag står bag forbrydelserne i Darfur (Politiken 29.12.2006). Dermed har konflikten i Darfur haft stor national interesse for USA i kampen mod terror og islamisterne, hvorimod folkemordet i Rwanda ikke udgjorde nogen fare for aktuelle nationale interesser for USA samtidig med de ikke ville risikere et "nyt Somalia" (Brunner, Mills 2001, s. 258).

5.1.2 Det internationale samfunds forpligtelse: ansvar for at beskytte de civile ofre i Darfur

Det internationale samfund bærer et ansvar for at beskytte de civile ofre i Darfur, ifølge rapporten "The responsibility to protect" fra ICISS (Ibid, s.241). Forpligtelsen for at beskytte de civile darfurianer i konflikten synes således at falde mellem to stole, idet det internationale samfund vælger ikke at intervenere og yde beskyttelse til de civile, på trods af at det står klart at den sudanske regering ikke er villig til at gøre dette og tværtimod begår mord på civilbefolkningen, som utallig rapporter har bevist (jvf. afsnit 5.1). Således kan det argumenteres for, at det internationale samfund i forbindelse med konflikten i Darfur igen har gået tydeligt imod den internationale forpligtelse til at beskytte de civile i konflikten, hvilket dermed viser at neutralitetsprincippet i form af det internationale samfunds passivitet samt suverænitetssprincippet i form af tilbageholdelsen af en humanitær intervention på grund af den sudanske regerings modvilje, stadig er to meget essentielle elementer at det internationale samfunds holdning og agering når det gælder humanitær intervention (jvf. afsnit 4.1.2, afsnit 5.1). Dermed er suverænitetssprincippet stadig en anvendt undskyldning for det internationale samfund, for ikke at gribe ind overfor den sudanske regering (Brunner, Mills 2001, s.248).

5.1.3 Forebygge et nyt folkemord – ansvar og vilje i det internationale samfund?

Som beskrevet i de foregående afsnit synes den internationale vilje til at intervenere i forbindelse med humanitære katastrofer yderst usikker og afhængig af, om der er nationale interesser involveret, hvilket man endnu engang har set og stadig ser i forbindelse med den humanitære katastrofe i Darfur. Således synes suverænitetssprincippet også at bære en stor del af ansvaret for at den humanitære intervention er blevet tilbageholdt til trods for at USA, som stormagt er gået forrest

i fordømmelsen af konflikten og kaldt det et folkemord, hvilket således ifølge den internationale lovgivning skal forpligtige andre stater til at gribe ind (jvf. afsnit 2.1.2). Der kan argumenteres kraftigt for, at det internationale samfund, ifølge deres forpligtelser samt ratificeringen af folkemordskonventionen, som endda i dens titel anvende sig af ordet forebyggelse¹⁴, netop burde have grebet ind for længe siden i Darfur-konflikten. Tager man imidlertid udgangspunkt i det internationale samfunds agering synes et ansvar og vilje for at forebygge et kommende folkemord meget fjernt fra den internationale dagsorden, som er stærkt præget af stormagternes nationale interesser, gennem specielt USA's fokus på kampen mod terror, Rusland interesse i våbenhandel med Sudans regering samt Kinas interesse for import af olie i forbindelse med Darfur-konflikten (jvf. afsnit 5.1). En forebyggelse af et folkemord i en kontemporære kontekst synes således kun mulig, hvis det er de stærke landes nationale sikkerhed og interesser som er i fare (Brunner, Mills 2001, s.238). Således kan det argumenteres for, at USA efter terrorangrebet den 11. september 2001 ikke prioriterer forebyggelse af folkemord med investering af tid og penge, såfremt det ikke har nogen afgørende betydning for amerikanere og deres sikkerhed (Ibid, s.244).

5.1.3.1 Et internationalt fokus på ansvar for forebyggelse – utopi eller mulighed?

Med mere end et halvt århundrede siden at Folkemordskonventionen blev skrevet har det internationale samfund langt fra levede op til forpligtelserne, hvis man kaster et blik over de folkemord, som har fået lov til at udspille sig og med konflikten i Darfur er det endnu engang tragisk blevet bevist, at erfaringerne fra Holocaust ikke har resulteret i større fokus på at forebygge folkemord fra det internationale samfund side (Ibid, s.246). Således synes det på nuværende tidspunkt som en utopisk tanke, at tro at det internationale samfund vil anerkende deres moralske forpligtelse samt de langsigtede konsekvenser for international stabilitet ved ikke at forebygge folkemord, hvor end det i verden udspiller sig (Ibid, s. 238). De forskellige måder hvorpå man kan forebygge et folkemord som Samantha Power fremlægger, kan argumenteres for alle at være nyttige for en forebyggelse af en konflikt ikke eskalerer til et folkemord (jvf. afsnit 4.2.1). Endvidere synes det internationale samfunds manglende fælles vilje for at forebygge humanitære katastrofer at være altoverskyggende, da forebyggelsen synes at krakelere idet stormagters har nationale interesser og magt som kan ødelægge et hvert forsøg fra de andre lande på at skabe en fælles international indsats mod en folkemordregime, som set i forbindelse med Rusland og Kinas modstand mod olie- og våbenembargo overfor den sudanske regering (jvf. afsnit 5.1). Således kan det argumenteres for, at

¹⁴ FN's Folkemordskonvention for forebyggelse af og straf for folkemord (www.unhchr.ch).

f.eks. økonomisk og udenrigspolitiske sanktioner samt retsforfølgelse af de ansvarlige kan have stor nytte såfremt at stormagterne ser ud over deres nationale interesser og i stedet respekterer sanktionerne og retssager af hensyn til de civile ofre i en massakre og selve opretholdelsen af menneskerettigheder. Med det splittede og vekslende engagement fra de vestlige stormagters regeringer overfor humanitære katastrofer, som blot det sidste årti har påvist, synes Samantha Powers opfordring til civilebefolkningerne, om at kræve aktion fra deres regeringer samt allierede stater yderst essentiel for den nuværende situation i Darfur, hvor det internationale samfunds agering er katastrofal, hvorfor den sudanske regering sammen med Janjawiid-militsen fortsætter ufortrøden med at dræbe og krænke uskyldige civile i Darfur (jvf. afsnit 4.2.1) (Politiken 29.12.2006). Således kan det eneste håb for de civile ofre i Darfur på paradoksalt vis argumenteres for at være, at konflikten udvikler sig til en regional konflikt førend at det internationale samfund kan se de langsigtede konsekvenser for den internationale stabilitet og dermed enes om en intervention for at stoppe verdens største humanitære katastrofe i dag (jvf. afsnit 4.2) (Ibid).

5.2 Sammenfatning

En internationale dagsorden kontrolleret af stormagternes nationale politiske dagsorden og interesser, en manglende moralsk forpligtelse og ikke-eksisterende vilje til at hjælpe civile fanget i et folkemord, såfremt det ikke anses for at være til fare for den nationale sikkerhed er de altafgørende elementer af konflikten i Darfur. Det internationale samfunds agering med henblik på at forebygge nye humanitære katastrofer i fremtiden synes således som en urealistisk tanke så længe at den humanitære katastrofe i Darfur eskalerer dag for dag uden at det internationale samfund gennemtvinger en humanitær intervention, for dermed påtage sig deres ansvar for at beskytte de civile ofre, da de for længst har frasagt sig muligheden for at forebygge konflikten, men i stedet forholder sig passivt, mens de lader den sudanske regering fastholde sin ret til suverænitet til trods for deres forbrydelser mod en udvalgt gruppe af befolkningen og dermed brud på deres forpligtelser ifølge folkemordskonventionen.

6 Konklusion

Modvilje kan konkluderes som en af hovedårsagerne til, at det internationale samfund endnu ikke har etableret en fælles kamp mod den humanitære katastrofe i Darfur og sågar endnu ikke er blevet enighed om, hvorvidt man kan betegne konflikten som et folkemord, hvilket således har resulteret i, at det internationale samfund ikke har været forpligtet til at intervenere og endvidere har retfærdiggjort sin passivitet ud fra den sudanske regeringens ret til suverænitet på trods af regeringens folkemordsforbrydelser mod darfurianerne af afrikanske stammer. Denne modvilje bunder således i et internationalt samfund, hvor de vestlige stormagter er ekstremt fokuseret på kampen mod terror og derved er USA's rolle og deltagelse i forebyggelse af at humanitære konflikter styret af, om disse udgør en fare for den nationale sikkerhed. Således var folkemordet i Rwanda ikke tilstrækkelig vigtigt til, at det internationale samfund ville risikere at miste egne menneskeliv, tid og penge på at stoppe massakren. Med konflikten i Darfur har USA imidlertid vist stor interesse i kraft af relationen mellem kampen mod terror og Sudans regeringen, dog har USA's rolle ikke været tilstrækkelig for at det internationale samfund har genfundet den moralske forpligtelse og vilje til at stoppe forbrydelserne i Darfur. Dermed kan det konkluderes at FN's medlemsstater ikke anser humanitære katastrofer, med mindre de truer de sikkerhedsmæssige interesser, som en fælles byrde det internationale samfund må løfte, hvorfor det står klart, at vi i fremtiden igen kan opleve folkemord og andre humanitære katastrofer, fordi ansvaret for at forebygge et folkemord kun kan placeres øverst på stormagternes politiske dagsordener såfremt der er en kortsigtet fare for at den nationale sikkerhed og interesser.

Undersøgelsesmetoden konkluderes som velegnet idet den første del af opgaven med casestudiet af Darfur-konflikten ved hjælp af Michael Manns teori om etnisk udrensning og masse mord og dens årsag og eskalering strukturerede analysen således, at de forskellige magt-netværk bagom konflikten og dermed hvilke samfundsmæssige og historiske årsager som lå bag om magtfordelingen i konflikten og dermed dens eskalering kom til syne. Den anden del af analysen bragte endvidere casestudiet af konflikten ind en international sammenhæng, ved hjælp af et teoretisk fundament af Micheal Walzer, Michael Ignatieff og Samantha Power, og dermed blev det internationale samfunds forpligtelser til at intervenere, beskytte under og forebygge mod et folkemord inddraget i forhold til den pågående konflikt i Darfur og endvidere i forhold til fremtidige humanitære katastrofer. Det teoretiske fundament for opgaven blev således skabt hovedsagligt ud fra refleksive overvejelser om moral, ansvar og vilje og det kan argumenteres for,

at man også kunne have valgt et mere juridisk teoretisk fundament for opgaven og dermed undersøgt konflikten og det internationale samfunds ud fra juridiske termer, hvilket imidlertid kunne havde medført en udelukkelse af den interessante moralske diskussion. Valget af empirisk materiale til opgaven var brugbart i forhold til analysen idet information fra internationale ikke-statslige og internationale statslige kilder skabte den ønskede balance og flersidet synsvinkler på konflikten. Det kan imidlertid diskuteres, om en større empirisk udvælgelse havde givet flere nuancer og dermed et flersidet resultat.

Opgaven understreger således de tragiske følger af det internationale samfunds passivitet indenfor det humanitære aspekt og konklusionen er ikke præget af optimisme for en fremtidig forebyggelse af folkemord, når man kaster et kort blik på den tragedie som får lov at fortsætte i Darfur. Et håb om at verden denne gang lærer af sine fejl og erfaringer svinder i takt med at verdens største humanitære katastrofe i dag for lov til at eskalere på sit fjerde år med det internationale samfund som passiv tilskuer til grusomhederne.

7 Perspektivering

Konflikten i Darfur spreder sig, da nabolandene Tchad og Den Centralafrikanske republik er blevet et nyt mål for folkeflugten fra Darfur (Politiken 29.12.2006). Dermed er millioner af mennesker i regionen nu truet af konflikten, som allerede har brutalt myrdet mere end 200.000 mennesker, samt sendt mere en 2,5 millioner mennesker på flugt samt gjort over 2 millioner mennesker afhængig af international assistance for at overleve (Human Rights Watch 13.12.2006).

Faren for en regional konflikt forekommer på nuværende tidspunkt som det eneste håb for, at det internationale samfund vil gribe ind, men verden har imidlertid fået et nyt brændpunkt at forholde sig til, idet Somalia er i fare for sammenbrud, da Somalias midlertidige regering kæmper mod islamister fra bevægelsen De Forenede Islamiske Domstole om magten i landet (Jørgensen 22.12.2006). Det internationale samfunds opmærksomhed er i forhold til konflikten i Darfur meget fokuseret på Somalia, da blandt andet USA frygter, at de islamiske domstole vil gøre Somalia til et nyt islamisk teokrati ligesom talebanerne i Afghanistan og dermed et fristed for medlemmer af Al-Queda (Ibid). Således ser man igen hvorledes kampen mod terror vægter højere end kampen mod folkemord og kampen for menneskerettighederne. Hvor man kunne forestille sig, at USA ville forholde sig passivt overfor en ny konflikt i Somalia på grund af deres somaliske traume i 1993, ser man nu et USA som tager et ansvar og forebygger et kaos og dermed fatale konsekvenser for civile, fordi kampen mod terror er i fokus (Folke Kaarsholm, Von Sperling 29.12.2006).

Dermed står folkemordet i Rwanda med det internationale samfund passivitet i skarp kontrast til den aktive agering i forhold til den pågående konflikt i Somalia, hvormed Darfur-konflikten synes endnu engang at tabe i konkurrencen om at fange det internationale samfunds opmærksomhed og humanitære assistance. Således forekommer vejen til, at det internationale samfund er i stand til at udøve globale normer for alle verdens brændpunkter meget lang. FN's nye generalsekretær Ban Ki-moon har sat konflikten i Darfur øverst på dagsordnen, men spørgsmålet er imidlertid om det er nok til, at det internationale samfund vågner op og påtager sig sin del af ansvaret for verdens største humanitære katastrofe i dag og dets ofre (Danmarks Radio 07.01.2007).

Litteraturliste

Videnskabeligt materiale

Bøger:

Abrams, Jason S; Ratner, Steven R: *Accountability for human rights atrocities in international law. Beyond the Nuremberg legacy.*, Oxford, Oxford University Press, 2001.

Brunner, Kira; Mills, Nicolaus (editors): *The New Killing Fields – Massacre and the politics of intervention.* New York, Bacis Books, 2001.

Bryman, Alan: *Samhällsvetenskapliga metoder*, Sverige, Liber AB, 2002.

De Waal, Alex; Flint, Julie: *DARFUR – A short history of a long war.* London & New York, Zed Books Ltd., 2005.

Mann, Michael: *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing.* Cambridge: Cambridge University Press, 2005.

Artikler fra tidsskrifter:

Badersten, Björn: Att studera det önskvärda – om värdeanalys och normativ metod. I: *Statsvetenskaplig tidskrift*, Vol.106, No. 3, pp. 207-220, 2003/04.

Kurth, James: Humanitarian Intervention After Iraq: Legal Ideals vs. Military Realities. I: *Elsevier Limited*, 2005.

Middleton, Neil; O'keefe, Phil: Politics, History & Problems of Humanitarian Assistance in Sudan. I: *Review of African Political Economy*, No.109, pp.543-559, 2006.

Slim, Hugo: Dithering over Darfur? – A preliminary review of the international response. I: *International affairs*, No.80, pp.811-828, 2004.

Avisartikler mv.:

Brudenell, Charlotte: *Darfur brænder*, Folkekirkens Nødhjælp, 24.11.2006.

<http://www.noedhjaelp.dk/sider_paa_hjemmesiden/her_arbejder_vi/afrika/sudan/laes_mere/darfur_braender> 09.01.2007.

Folke Kaarsholm, Lotte; Von Sperling, Anna: *Onkel Sam i Somalia*, Information 29.12.2006

<<http://www.information.dk/InfWebsite/FremvisningPHP/Common/Information.php?pShow=TryktAvis/TAvVis.php&pTAvVis=208428>> 08.01.2007.

Hjortdal, Marie: *Regeringshær indtager Mogadishu*, Politiken. 28.12.2006

<<http://politiken.dk/udlandd/article218928.ece>> 03.01.2007.

Jørgensen, Lars (Folkekirkens Nødhjælp): *Verdens næste brændpunkt*. Information, 22.12.2006,

Kronik. <http://www.noedhjaelp.dk/sider_paa_hjemmesiden/her_arbejder_vi/afrika/sudan/laes_mere/darfur_braender> 07.01.2007.

Politiken: *Darfur igen – Er en større konflikt eneste håb?*, Politiken. 29.12.2006, Leder.

<<http://politiken.dk/debat/ledere/article218964.ece>> 03.01.2007.

Politiken (forfatter ukendt): *Afrikansk styrke skal blive i Darfur*, Politiken 30.11.2006.

<<http://politiken.dk/udland/article206913.ece>> 26.12.2006.

Suzuki, Susumu: *The Ongoing Challenge to Genocide Scholarship*, Department of Political Science, November 2005. < <http://www.h-net.org/reviews/showrev.cgi?path=271821138812681>>

08.01.2007.

Empirisk materiale

Rapporter:

Human Rights Watch (HRW 1): *Empty Promises? Continuing Abuses in Darfur, Sudan*, 11.08.2004

< <http://hrw.org/backgrounder/afrika/sudan/2004/sudan0804.pdf>> 08.01.2007.

Human Rights Watch (HRW 2): *Targeting the Fur: Mass killings in Darfur*, 21.01.2005

<<http://hrw.org/backgrounder/afrika/darfur0105/darfur0105.pdf>> 08.01.2007.

Human Rights Watch (HRW 3): *DARFUR DESTROYED – Ethnic cleansing by government and militia forces in western Sudan*, May 2004, Vol. 16, No. 6 (A)
<<http://hrw.org/reports/2004/sudan0504/sudan0504.pdf>> 08.01.2007.

The International Commission of Inquiry on Darfur (ICID): *Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nation: Secretary-General*, 25.01.2005, Geneva
<http://www.icc-cpi.int/library/cases/Report_to_UN_on_Darfur.pdf> 08.01.2007.

The International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS): *The Responsibility to Protect*, December 2001 <<http://www.iciss.ca/pdf/Commission-Report.pdf>> 08.01.2007.

United Nation Security Council (UNSC): *Resolution 794 (1992)*, 3.december 1992
<<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/772/11/PDF/N9277211.pdf?OpenElement>>
08.01.2007.

Internet

Artikel

Human Rights Watch: *Darfur Demands Sanctions, Not Words*, 13.12.2006
<<http://hrw.org/english/docs/2006/12/12/darfur14833.htm>> 08.01.2007.

Human Rights Watch: *UN: Rights Body Must Act Now on Darfur*, 11.12.2006, Geneva
<<http://hrw.org/english/docs/2006/12/11/global14808.htm>> 08.01.2007.

Konvention

FN's konvention om forebyggelse af og straf for folkedrab: www.unhchr.ch:
<http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/p_genoci.htm> 08.01.2007.

Kort

Sudan og Darfur-regionen: <<http://www.hrw.org/campaigns/darfur/map.htm>> 08.01.2007.

Nyhedsudsendelse

Danmarks Radio: TV AVISEN 21:00, Søndag 07.01.2007
<<http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/kriminalitet/2007/01/07/215059.htm>> 08.01.2007.